

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

78. ÅRGANG

27. AUGUST 1966

A V I N N H O L D E T :

• KATOLSK STANDPUNKT
I SYD-AFRIKA

NR
16

NESTE NUMMER UTKOMMER 10. SEPTEMBER 1966

AV KIRKENS LIV

Uken 28. aug.—3. sept.

Uken 4.—10. sept.

13. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Gal. 3, 16—22.

Evangelium: Luk. 17, 11—19.

Også denne søndags evangelium finner vi hos Lukas, barmhjertighetens talsmann. Og også denne gang er det en samaritan som viser det rette sinnelag. Jødene hadde ikke samkvem med samaritanere, og Kristus har mer enn én gang sjokkert sine omgivelser ved å behandle dem som sine likemenn. Evangeliets budskap er for alle: «her er ikke jøde eller greker, her er ikke trelle eller fri, her er ikke mann og kvinne — dere er alle én i Kristus Jesus.» Men hører dere Kristus til, da er dere jo Abrahams ætt, arvinger etter løftet — heter det i teksten som er en fortsettelse av dagens epistel. Kristus — løftet selv — er ikke kommet for å tilintetgjøre loven, og vi ser at han selv er tro mot forskriftene. Til de spedalske sier han «gå og vis dere for prestene» — det var ifølge Mose-lovens forordning for å bli rensset. Men det gjelder ikke bare å oppfylle loven til punkt og prikke. La gå at de ti spedalske hadde gjort det de var blitt bedt om, men kun én vendte tilbake for å gi Gud æren. Hvor mange ganger nøyer vi oss ikke med å gjøre det som er oss forlangt, men hvor er hjertet? Og hvor meget har vi ikke å takke for.

MANDAG: *Johannes Døperens martyrium* «— og de skal stride mot deg, men ikke få overhånd over deg, for jeg er med deg sier Herren og vil redde deg» (epistelen).

TIRSDAG: *Rosa av Lima*, jomfru. Amerikas første helgen, †1617.

ONSDAG: *Raymundus Nonnatus*, prest som viet sitt liv for å løskjøre slaver (†1240).

TORDAG: *Ferialdag* med søndagens messe.

FREDAG: *Stefan den I.* Ungarns skytshelgen (†1038).

LØRDAG: *Pius X*, paven som innførte småbarns adgang til kommunion. Ivrig forkjemper for liturgisk fornyelse (†1914).

14. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Gal. 5, 16—24.

Evangelium: Matt. 6, 24—33.

«Ingen kan tjene to herrer, for han vil enten hate den ene og elske den andre, eller han vil holde den ene i ære og misakte den andre. Dere kan ikke tjene Gud og mammon. Derfor sier jeg dere: sørg ikke for livet, hva dere skal ete eller for legemet, hva dere skal kle det med.»

Dette er nettopp evangeliets aktualitet: i dag er det nødvendig å velge. Vi kan ikke tjene to herrer, vi kan ikke gi en helhjertet kristen innsats, for eksempel for verdens fattige nasjoner, hvis vi er for opp-tatt av vår egen velferd, vår mat og våre nye klær.

Men evangeliet sier også: Hvis vi først søker Guds vilje og hans rettferdighet, så skal vi få alt dette attpå.

MANDAG: *Den hellige Laurentius Justiniani*, biskop og bekjenner.

TIRSDAG OG ONSDAG: *Ferialdager*, samme messe som på søndagen.

TORSdag: *Marias fødselsfest*. Festen ble feiret i Rom allerede i det 7. århundre.

FREDAG: *Den hellige Gorgonius*, martyr. Han var embedsmann hos keiser Diokletian og ble torturert og halshugget da de kristne fikk skylden for en slottsbrann i år 303.

LØRDAG: *Den hellige Nikolaus av Tolentino*, bekjenner.

2. opplag

Det annet Vatikankonsils konstitusjon om liturgien, «Gudstjenestens fornyelse» som lenge har vært utsolgt har kommet i 2. opplag på St. Olav Forlag. Pris kr. 5.50.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 68 08 68	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87	9.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnús kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBØRG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21607	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII) (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

I redaksjonen:

Lars Roar Langslet, Gunnar Magnus, Albert J. Raulin O.P.,
Helge Erik Solberg og Nils Heyerdahl.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 42 37 43.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 42 31 70.

Abonnement (direkte ell. gjennom
postkontorene). Kr. 20 pr. år,
kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

DEMOKRATI I KIRKEN?

Spørsmålet klinger visst ennå provoserende i mange ører. S Det hører jo til god gammel lære at i Kirken kommer makten *ovenfra*, fra Kirkens Herre, som i sitt sted har satt apostlene og deres etterfølgere, med Peter og hans etterfølger på den romerske bispestol som overhode, til å styre Kirken med monarkisk autoritet. Er ikke demokratiet, som bygges på forestillingen om at makten kommer *nedenfra*, fra folket, et fremmedlegeme i Kirkens organisme?

At denne tradisjonelle innvending ikke rommer hele svaret, ser man allerede i det faktum at en demokratisering av Kirken idag blir diskutert med intensitet i mange land. Det er en følge av legfolkets voksende egenbevissthet, som Konsilet har anerkjent og oppmuntret med sine høytidelige erklæringer om legfolkets rettigheter og plikter i Kirken. Rett forstått er det selvfølgelig ikke et spørsmål om å endevende den struktur som hører til Kirkens vesen. Spørsmålet må snarere forstås slik Gunnel Vallquist formulerte det under den katolske akademikerkongress i Gjøvik nylig: I hvilken utstrekning er det mulig — og ønskelig — å innpasse demokratiske ordninger i de deler av Kirkens struktur som ikke er tidløse i sitt vesen, men tvertimot underlagt forandringens lov?

Skillet mellom det tidløse og det tidsbestemte i Kirkens struktur må være utgangspunktet; og her må det skjernes klart, så vi unngår både fristelsen til å klusse med det som bærer den guddommelige stifters eget stempel, og fristelsen til å tviholde på tidsbestemte former under påskudd av at de er uforanderlige. Den myndighet som overføres gjennom den sakramentale vielse av biskoper og prester, kan aldri gjøres til gjenstand for dirigering nedenfra. Men denne myndighet er av Kirken selv omgjerdet med grenser; og det er intet i veien for at Kirken kan hegne om denne legitime apostoliske myndighet samtidig som den etablerer arbeidsformer med sin modell i det moderne demokrati. Ja, man kan med rette spørre om ikke slike arbeidsformer idag er blitt en nødvendig forutsetning for at Kirken skal kunne utøve sin apostoliske myndighet på en effektiv måte.

Selvfølgelig må man vokte seg for den populære misforståelse at demokrati er stikkord for alt som er godt og riktig. Nøkternt sett betyr demokrati rett og slett at folket som helhet har ansvar for måten det regjeres på — et ansvar som utøves gjennom valg og representasjon. Det er verd å merke seg at endog i vårt tradisjonelt demokratiske samfunn finner man i selve statens oppbygning viktige elementer av prinsipielt ikke-demokratiske art. Rettsstatens idé er for oss på det nøyeste forbundet med frie og uavhengige domstoler, hvor dommerne nettopp ikke er gjenstand for valg; og «folke-domstolene», som arbeider på «demokratiske» grunnlag, er i våre øyne en karikatur av rettspleien. Demokratiets idé er *folkets* overhøyhet; rettsstatens idé er *lovens* overhøyhet. Hos oss har de inngått et lykkelig ekteskap; men prinsipielt sett er det ikke uten spenningsmomenter. Og denne forening av demokratiske og ikke-demokratiske elementer er det også rimelig at vi ville finne igjen i et ikke-politisk samfunn som Kirken.

Det totale kirkelige demokrati er altså i beste fall en fantasikonstruksjon. Kirken er bundet av sin lydighet mot Ham som er dens Herre; men Han var også den som sa at «jeg er ikke kommet for å tjenes, men for å tjene». Vår oppgave er å være tjenere for Ham som kom i en tjeners skikkelse. Men denne oppgave er utmyntet i de forskjellige tjenester som følger av våre ulike kall og forutsetninger. Kallenes mangfoldighet er den overnaturlige formidling av denne rikdom av forskjellige naturlige forutsetninger, som alle skal gjøres til rikdom for Kirken. I dette perspektiv må man se Konsilets oppfordring om at legfolkets virksomhet blir kanalisert i velegnede institusjonelle former, f. eks. i valgte menighetsråd og legmannsråd på bispedømmeplan.

Dermed er det gitt grønt lys for en utvikling som kommer til å gå videre, og omskape mange av Kirkens tradisjonelle arbeidsformer. Man kan godt kalle det en «demokratisering». Men det ordet fanger bare inn den utvendige siden av det som nu skjer. For oss er det viktig å fastholde at alle politiske begreper blir misvisende når de anvendes på Kirken. Det er Kirkens oppgave å være i verden, men ikke *av* verden. Den som tror at Kirkens funksjoner kan gripes gjennom politiske begreper, har misforstått selve dens vesen.

L. R. L.

Biskoper, prester, søstre og legfolk på sommerens nordiske akademikerkongress i Norge: Nå skal Konsilet bli en del av vår virkelighet.

Efter fire års taushet har de katolske biskoper i Syd-Afrika kommet med en klar fordømmelse av regjeringens rasepolitikk.

Syd-Afrika:

HYRDEBREV OM APARTHEID

De katolske biskoper i Syd-Afrika har brutt sin fire år lange taushet om apartheid-problemet. I et hyrdebrev har biskopene kraftig fordømt regjeringens rasepolitikk som en «alvorlig krenkelse av den menneskelige persons verdighet».

Hyrdebrevet kom kort etter at Haag-domstolen hadde avvist saken mot den syd-afrikanske regjering, en avgjørelse som ble hilst velkommen av dr. Verwoerd som en seier for hans linje. Biskopenes uttalelse ble så et kraftig tilbakeslag for statsministeren.

Erklæringen ble offentliggjort etter et tre dagers møte mellom biskopene i Cape Town og det baserer sin fordømmelse av rasepolitikken på det annet Vatikankonsils lære om menneskerettighetene slik dette formuleres i den pastorale konstitusjon om «Kirken i verden av idag».

I hyrdebrevet takker biskopene spesielt med-kristne fra andre kirkesamfunn for den inspirasjon de har gitt.

Biskopenes erklæring siterer Konsilets beslutninger i forbindelse med sin vurdering av situasjonen i Syd-Afrika: Aldri har den menneskelige rase hatt en slik overflod av rikdom, ressurser og økonomisk makt, heter det. Likevel lider en stor del av verdens befolkning av hunger og fattigdom.

Aldri tidligere har heller mennesket vært så klar over frihetens verdi, men samtidig dukker det opp nye former for sosialt og psykologisk slaveri.

Videre: Til tross for at dagens verden har en klar oppfattelse av fellesskapet og menneskenes avhengighet av hverandre og solidaritet, splittes verden opp i stridende grupper — bl. a. rasene imellom.

Biskopene anvender så Konsilets tanker på Syd-Afrika-problemet og sier:

Mennesket må leve i stadig fellesskap med sine medborgere. Det er bare i en slik stadig omgang, broderlig samtale og i det sosiale dagligliv at menneskets evner skjerpes, personligheten utvikles og mennesket blir beredt på sin oppgave og skjebne i tiden og i evigheten.

Dette fellesskap kjenner ingen hindring når det gjelder farve, tro eller klasse, erklærer de syd-afrikanske biskoper. Tvert imot: Der hvor det finnes ulikheter i utdanning, øko-

nomiske betingelser osv. blir et nært samarbeide mellom alle enda mer nødvendig og enda mer fruktbringende.

«EN UANGRIPELIG RETT»

Hyrdebrevet omtaler enkelte kristnes forsøk på å rettferdiggjøre apartheid-politikken og sier:

Retten til frie sammenslutninger mellom mennesker er uangripelig, denne rett kan hverken begrenses eller helt avskaffes med en begrunnelse om at utøvelsen av denne rett truer de felles goder.

Biskopene bebreider hele nasjonen at urettferdigheten fortsetter. De minner igjen om Konsilets erklæringer og understreker at menneskets naturlige verdighet ikke på noen måte er avhengig av om mennesket er rikt eller fattig, av hvit farve eller av sort, velutdannet eller primitivt. Fordi det dreier seg om mennesker er hver enkelt berettiget til å få adgang til alt som kan hjelpe det til å leve et virkelig menneskeverdige liv: mat, klær, husly, utdanning, arbeide, et godt omdømme, respekt, privatlivets fred og religiøs frihet.

Dette er ting som Kirken i sin lære har fremholdt mange ganger, sier biskopene. De minner om tidligere hyrdebrev om rasepolitikken. Så sier de:

Imidlertid finner vi det på dette tidspunkt nødvendig å gjenta det som er kirkemøtets klare mening at det er en grov krenkelse av den menneskelige persons verdighet å hindre noen — på grunn av rase eller nasjonalitet — selv å fritt velge sin egen livsform. Det er en grov krenkelse å hindre mennesker i å selv velge arbeidssted, å hindre dets bevegelsesfrihet, valget av oppholdssted samt en fri danning av en familie.

Hvis lovene gjør utøvelsen av slike rettigheter unødvendig vanskelig eller nesten umulig, må alle lovlige midler tas i bruk for å få forandret lovene.

Fra Bispedømmet

Pastor dr. I. Hansteen Knudsen som i to år har vært stilt til disposisjon for det pavelige statssekretariat, vil fra 1. september gjenoppta sin virksomhet som kansellisekretær.

ABORT OG PREVENSJON

AV ÅGE RØNNING

TV-programmet om abortlovgivningen i Norden satte meg som katolikk i en vrien situasjon: på den ene side er det ikke tvil om Kirkens standpunkt. Den har alltid trukket den samme grense: det er en ond handling å drepe ufødt liv, det er en handling som mennesket ikke har rett til å foreta. Det er et standpunkt som jeg ikke bare godtar, men som jeg også er overbevist om er det riktige. På den annen side er det høsten 1966 visse momenter som vel gjør at man føler seg «moralsk» på en tvilsom måte hvis man kort og kontant svarer med dette standpunkt. Uten mer forklaring. Og det skyldes ikke bare det faktum at det hvert år nå, ifølge programlederen, foretas omkring 18 000 lovlige aborter i Norden og antagelig tre ganger så mange ulovlige. Det skyldes også et annet problem som Kirken ennå ikke har funnet svar på.

La oss forsøke å si det slik: for egen regning vil jeg antyde at den usikre følelse fler enn meg må føle i en så viktig debatt, delvis bunner i det ennå uløste prevensjonsproblem i katolske ekteskap.

Det er en klar sammenheng i dette for meg: Det er et legitimt ønske hos tusener av våre medmennesker om å unngå uønskede svangerskap. Det kan være av mange grunner, økonomiske, boligproblemer, sykdom osv. Og det er såmen et ønske som Kirken ikke stiller seg fremmed til.

I det annet Vatikankonsils konstitusjon «Kirken i verden av idag» heter det i et avsnitt om ekteskapets fruktbarhet bl. a.: «I den oppgave de (foreldrene) har til å forplante slekten og oppdra nye mennesker — og det er deres spesifikke oppgave — er ektefellene seg bevisst at de er delaktige i og formidlere av Gud Skapers kjærlighet. Derfor skal de utføre dette oppdrag med den ansvarsbevissthet som

et menneske og en kristen skal ha, og de skal, lydhøre overfor Gud og i full åpenhet og samarbeidsvilje med hverandre, forme sin samvittighet. De skal ta hensyn til sitt eget beste og til såvel barna de allerede har, som til barn de eventuelt måtte få. De skal vurdere de materielle og åndelige kår som samtiden og deres egen sociale stilling byr dem, og de skal endelig ta hjemmets, samfunnets og selve Kirkens vel i betraktning. I siste instans skal foreldrene selv avgjøre saken for Guds åsyn.»

Den eneste måte de kan gjøre dette på uten tragiske overgrep mot levende vesener er ved en eller annen form for fødselskontroll.

Jeg sier ikke dermed blåøyet at prevensjon fører til færre aborter, såvidt jeg vet peker erfaringene mange steder fra på det motsatte dessverre. Men jeg forsøker å si som min personlige mening at vi som katolikker ikke med virkelig rett kan blande oss i en abortdebatt med argumenter som alminnelige mennesker kan forstå og godta før vi har klare linjer selv i prevensjons-spørsmålet.

En ny situasjon i verden i dag har krevd en ny vurdering av vanskelige spørsmål fra Kirkens læremyndighet. Det er på det rene at avgjørelsen ventes i høst. Når katolske kristne har denne avgjørelse, kan vi igjen med full rett forsvare Kirkens gamle linje i abort-problemet: et foster er et selvstendig liv med alle et menneskelig vesens muligheter på godt og ondt, sorg og lykke. Vi har ikke lov til, enten det er av høyst egoistiske grunner eller under press av alvorlige, ofte tilsynelatende fortvilede situasjoner å felle dommen over et slikt foster.

Selve reguleringen av barnetallet — når dette skjer i den rette ånd — må skje på et tidligere tidspunkt.

I neste omgang kommer så andre

ting inn i bildet. Denne form for kontroll må begrunnes. Hvis vi ikke selv skal trekkes med i «utviklingen», den må ikke i neste omgang føre til et lempeligere syn på abort-problemet. Forsvarlig fødselskontroll må bli et bolverk mot abortene.

Det avgjørende når det gjelder fødselskontroll må vel være mentaliteten, hensikten. Også prevensjon kan bli en tragisk og egoistisk handling. Enten det nå skjer i den enkelte familie eller som en hjelpeaksjon fra rike til fattige nasjoner og folk.

Det kan selvfølgelig diskuteres om det er riktig av en legmann på dette tidspunkt å si noe om disse ting. På grunn av den ventede avgjørelse. Jeg tror nå det er mulig fordi det store kirkemøtet så klart har slått fast foreldrenes rett til familieplanlegging når dette skjer i det rette perspektiv, i den rette mening.

Når Kirken tar sin avgjørelse når det gjelder de forskjellige, vanskelige sider av dette problem, har vi grunn til å kaste oss inn i en abort-debatt med kraft.

Inntil avgjørelsen i Rom er tatt, må selv lille «St. Olav»s omtale av et TV-program om aborter i Norden bli haltende og ufullstendig.

BLIKK på TIDEN

HVA SKAL VI MARKEDSFØRE?

■ Aftenposten har startet en ny kronikkserie som heter «Kirken i en ny tid». Man frykter kanskje innledningsvis en litt rund, glatt behandling av vanskelige emner — særlig fordi avisen varsler om at ett av bidragene får den besnærende tittel «Kirkens krise — et markedsføringsproblem?» — men slike bange anelser forsvinner ved lesningen av førstemann, dr. theol. Tor Aukrust. I «På statskirkens grunn» (15. aug.) fikk han ikke bare tatt med en rekke interessante opplysninger fra en svensk undersøkelse om statskirkeproblemet, men han fikk også med sin konklusjon og sitt sluttord sagt fra at han ikke er bundet av dagens PR-tale.

For Aukrust er det visst helt klart at problemets egentlige kjerne er av teologisk karakter. Ikke administrativt.

«Det er all grunn til å forutsette at den svenske analyse også har gyldighet for Norge. Dersom vi altså i hovedsaken aksepterer dens prognose, må vi regne med at avskaffelsen av statskirkesystemet heller ikke hos oss vil medføre noen egentlig forandring av Den norske kirkes kvantitative, økonomiske og religiøse struktur.

En slik prognose gir ingen entydige argumenter hverken for eller mot selve statskirkesystemet. Allikevel vil den på et par punkter avsløre argumentasjonen i den pågående statskirke-debatt som feilaktig eller i hvert fall som meget tvilsom.

For det første: Antikirkelige motstandere av statskirkeordningen hevder gjerne at dette system rent automatisk gjør landets borgere til medlemmer av kirken; videre at kirken på denne måte blir «forsørget» av staten. Med andre ord: Statskirken representerer en snyltilværelse både m.h.t. medlemskap og økonomi; en oppløsning av dette system vil følgelig bli et hårdt slag for kirken. Men dette argument er neppe holdbart. En luthersk folke- og frikirke i Norge vil etter alt å dømme kunne ordne medlemskap og økonomi stort sett etter samme prinsipper som nå anvendes innenfor statskirkens ramme. Alliansen med staten betyr altså på ingen måte at kirken «utnytter» staten; i en så stor flertallskirke som den norske er statens ydelser langt fra noen eksistensbetingelse. Ikke engang på det økonomiske område er den nåværende ordning uten videre en selvvinnende fordel for kirken; i en frikirke vil de kirkelige myndigheter selv både kunne bestemme budsjettets størrelse (det vil sikkert bli adskillig større enn statens nåværende kirkebudsjett), og forvalte det etter eget ønske.

Men for det andre: Noen synes å mene at avskaffelse av statskirken nærmest er en betingelse for en kristelig sanering av den norske kirke. Med denne avskaffelse vil de likegyldige falle bort, og kirken blir rekruttert av mennesker som virkelig mener noe med sitt medlemskap. Dersom man tar hensyn til den svenske analyse, kan heller ikke denne argumentasjon tillegges synderlig vekt. Den primære årsak til at en kirke i muligens foruroligende grad kan bli preget av det passive og likegyldige medlemskap ligger ikke i statskirkesystemet, men i det teologiske prinsipp at medlemskapet baseres på barnedåp — uten at denne begrenses av «kirketukt». Ønsker man en drastisk åndelig sanering av kirken, er det således ikke statskirkesystemet, men kanskje først og fremst barnedåpen og dens konsekvenser som bør komme i søkelyset.

Problemets egentlige kjerne i denne sammenheng gjelder altså ikke kirkens administrative, men teologiske struktur.»

KARDINAL OM VIETNAM

■ Vietnam-krigen er blant annet en åndelig krise for Vestens folk, efter manges mening. Ikke minst stiller den van-

skelige spørsmål til amerikanske katolikker. Kardinal Shehan i Baltimore har sendt ut et hyrdebrev om krigshandlingene som har vakt oppmerksomhet i den engelsktalende verden og som nettopp setter lyset på denne krisen:

«Kristne kan med den samme oppriktighet og ut fra like stor kjærlighet til evangeliet, komme frem til forskjellige konklusjoner, spesielt når problemene er så enorme og viktige fakta i seg selv er under debatt. Men ingen katolikk som mener at han i Kirkens levende lære finner kilden til moralsk ledelse kan stå likegyldig når det gjelder plikten til å beskjefte seg med de veldige moralske spørsmål som reises i forbindelse med moderne krigføring. Dette gjelder også katolikkens plikt til å kjenne og følge Kirkens uttalelser om de moralske grenser som må settes, selv for et lovlig selvforsvar...»

Kardinal Shehans erklæring er ifølge James O'Garas kommentar i tidsskriftet *Commonweal* (22. juli) helt på linje med pave Pauls fredsbestrebelse i Vietnam. O'Gara minner også om at kardinalen faktisk besøkte paven i Rom noen dager før hyrdebrevet ble offentliggjort.

Fordi norsk presse, såvidt vi har sett, ikke har oppdaget kardinalens initiativ, må det her være tillatt å gjengi litt av O'Garas artikkel, «The Cardinal on War».

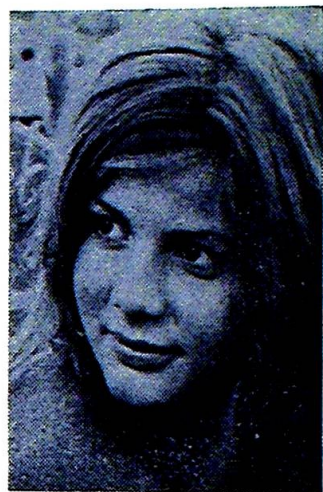
«I hyrdebrevet støtter kardinal Shehan seg helt på den tradisjonelle katolske lære om rettferdig krig og på det annet Vatikankonsils uttalelser om dette. Men i den forbindelse legger han stor vekt på nødvendigheten av å unngå å bruke urettferdige midler, selv om det skjer i krig for en rettferdig sak. Et avsnitt i hyrdebrevet som i høyeste grad angår de som støtter krigen i Vietnam er dette: «Den katolske borger som med god samvittighet kan støtte sin regjering i kampen mot aggresjon, enten den er direkte eller indirekte, må gjøre alt hva han kan for å få denne kamp ført på moralsk forsvarlige måter...»

Det er et punkt som ofte settes til side og glemmes. Hvor mange amerikanere, for eksempel, protesterte mot de alliertes terrorbombing i den annen verdenskrig? Hvor mange kristne tok til orde mot slike handlinger da Dresden og Tokyo ble brannbombet og tusener på tusener av ikke-stridende ble drept? I krigstid er sterke følelser i sving og nesten alt blir regnet for tillatt hvis man føler at nasjonens sak er en rettferdig sak. Er situasjonen i Vietnam akkurat nå noe forskjellig?»

James O'Gara siterer direkte fra hyrdebrevet:

«Det er vanskelig for en nasjon å føre krig med tilbakeholdenhet. Dette er spesielt tilfelle når nasjonens egne tapslister begynner å stige og konflikten truer med å bli hårdere og langvarig. I slike stunder blir røstene til de som taler mot tilbakeholdenhet og mot dette at en nasjons krigsanstrengelser også må holdes innenfor moralske rammer, enda sterkere og tydeligere. I vår nasjon virker det som om disse røster vokser i styrke i dag og forsøker å presse våre ledere til avgjørelser som den kristne samvittighet ikke kan gå med på.»

Broder Andreas

Den unge Patrizia Gozzi.

Sommermånedene har som vanlig gjort nøysomheten til en dyd av nødvendighet for hovedstadens kinopublikum, men også etterat kinematografene nu mot høsttider igjen kjører med full kapasitet, kan det være vanskelig nok å finne noe på repertoaret som hever seg over det jevnt likegyldige. To filmer som dog skiller seg ut for tiden, er begge hva reklameplakatene med et noe nedgått uttrykk gjerne kaller «psykologiske dramaer». Ikke så få filmskapere har i de senere år latt seg utfordre av de dramatiske muligheter som det avvikende menneskes sjeleliv rommer. Noen har skilt seg mer enn hederlig fra denne både menneskelig og filmatisk sett uhyre krevende oppgave, andre igjen har med pinlig klarhet avslørt at filmkameraet sørgelig lett blir et for grovt og uhåndterlig instrument å ta med seg på oppdagerferd gjennom menneskesinnets halvmørke irrganger.

I begge de to filmene vi sikter til, er dette ømtålelige stoff stort sett behandlet med fast og nennsom hånd. Bak den ukebladsentimentale og høyst villedende norske tittel «Ung lengsel» (originalen heter «Rapture») skjuler det seg et filmverk av *John Guillermin* som fengsler både utfra en filmestetisk og en menneskelig betraktning. Den oppsiktsvekkende 16-årige franske barneskuespillerinnen *Patrizia*

Gozzi, som mange sent vil glemme fra «Søndager med Cybèle», spiller i denne filmen med aldri sviktende sikkerhet en lukket og kontakthemmet ung pike som omgivelsene har stemplet som «gal», men som gjennom møtet med en flyktet fange langsomt finner ut av isolasjonen og inn i et menneskelig fellesskap. Mot bakgrunn av et karrig, bretagnsk kystlandskap, der piken lever i et ensomt og dystert hus sammen med sin filantropiske, men lukkede og uforstående far og hans hushjelp, ruller dramaet mot sin opprivende slutt — gjennombruddet til virkeligheten blir for den unge pike også et brutalt møte med en ubarmhjertig verden. Publikum spares for den litt pedantiske pådytting av mer almene problemer som denslags skildringer ofte fører til, men skal man først anlegge et slikt synspunkt — og det bør man vel også — rommer filmen utvilsomt en påminnelse om at vi som pryder oss med betegnelsen «normale», altfor lett ved uforstand og manglende medmenneskelighet kan komme til å stenge for de muligheter som bor i de som er «anderledes».

Mens «Ung lengsel» til tider formidler en stemning av poetisk uvirkelighet, fører den andre filmen, *Robert Rossens* «Lilith» oss inn i en atmosfære av autentisk realisme: scenen er et amerikansk sinnsykehus, hvor

oppmerksomheten konsentreres om en ung schizofren pike som er besatt av forestillingen om at hun skal sette «begjærets merke» på alt hun møter, og elske både menn, kvinner og barn. En nyansatt oppasser som med god vilje forsøker å trenge hjelpende inn i hennes abnorme verden, blir uvegerlig involvert i et kjærlighetsforhold til henne, men i stedet for å bli et forankringspunkt til virkelighetens verden, blir han årsak til at både hun og han selv til slutt driver inn i dypere ulykke. En meget sterk film som det kan være vanskelig å utlede noen «mening» av, men som gjennom sitt halvt realistiske, halvt drømmende lyriske billedsprog, samt et klokt behersket spill, avdekker et stykke menneskelig virkelighet som ikke burde være oss ivedkommende.

N. H.

FRANKRIKES BISKOPER ADVARER MOT NAVNGITTE TIDSSKRIFTER

«Katolsk Ugeblad» i København forteller:

«Med fuld støtte fra de franske kardinaler har det franske episkopats permanente råd offentliggjort en meget streng advarsel mod fire navngivne tidsskrifter af yderliggående konservativ tendens, hvoriblandt to: «Itinéraires» og «Le Monde et la Vie» har landsomfattende udbredelse.

Det hedder således i erklæringen:

«Under påskud af overdriivelse eller urigtige påstande, som biskopperne er de første til at fordømme, er der kristne, som uberettiget generaliserer fænomener, som er og bliver begrænsede. De drager de franske biskoppers og præsters hen-

sigter i tvivl og viger end ikke tilbage for at implicere selve paven, således som det fremgår af artikler, offentliggjort fornylig.»

Efter at have gennemgået forskellige falske påstande vedrørende skole og undervisning, biskoppernes myndighed, Kirkens sociale lære, tro og moral samt den liturgiske fornyelse, som er blevet fremført af de pågældende tidsskrifter, bekræfter erklæringen de troendes og biskoppernes enighed, deres tro på Kristi nærværelse i eukaristien, Guds moders fremtrædende rolle i frelsesmysteriet og pavens øverste myndighed. Kirken, heder det, søger at utbrede den religiøse undervisning og at opretholde de katolske skoler; den drager omsorg for Guds-

folkets helliggørelse gennem en sand, evangelisk moral og en autentisk liturgisk fornyelse; den opretholder en åben, missionerende holdning og stoler på lægfolkets deltagelse i en apostolisk dialog med verden i dag.

Videre skriver episkopatet:

«Af respekt for sandheden og af kærlighed til sjælene opfordrer de franske kardinaler og det franske episkopats permanente råd de kristne til, ikke at lade sig vildlede af denne kampagne som langt overskrider grænserne for, hvad den frie divergens mellem meningene i frit debatterede spørgsmål tillader.»

Erklæringen slutter med en opfordring til at etablere en frugtbar dialog, således at de kræfter, som hidtil har bekæmpet den fornyelse, Vatikankonciliet har tilført Kirken, i stedet kan virke for dens udbredelse.»

NY OG GAMMEL TID

AV H. KIELLAND BERGWITZ

*Dei stod på Stiklestad,
fjylkte til strid,
den gamle so — og den nye tid.*

Slik begynner Ivar Aasen sitt vakre epos til Hellig-Olavs og trosskiftets pris i Norge. Som rimelig, er diktet preget av ytterlighet, er uten nyanser. Den nøkterne historieforskning har imidlertid ikke fart lemfeldig med de gamle ideene om de absolutte motsetninger som møttes på Stiklestad. I så måte var det interessant og lærerikt å lese den artikkel forfatterinnen Vera Henriksen nylig hadde her i bladet nettopp om dette.

Men tendensen til ensidig generalisering er jo like gammel som mennesket selv og like aktuell. Som illustrasjon av dette kan faktisk et par artikler her i bladet nylig (i nr. 14 og 15) tjene. I en av disse artikler finnes en setning som vel kan sies å være utslagsgivende for tankegangen: «— dette spørsmål plages de av, mange eldre katolikker. De har vokset opp i troen på en kirke som er semper eadem — alltid den samme. Nå ser den plutselig ut til å gå en annen vei —». På dem av den yngre generasjon som har et slikt inntrykk av oss eldre vil det muligens komme som en overraskelse å få høre at den eldre generasjon stort sett ikke er enslags usikre, fortvilede og pro-

testerende motstandere av «den nye tid». Mange av oss har faktisk vært «forut for sin tid». Før konsilet var det mange som hadde oppfatninger og bar på tanker som de ikke, dersom de skulle være ærlige mot seg selv, kunne fravike. Men en viss frykt for å være utilstedelig radikal kunne vel forekomme. Det var derfor med adskillig lettelse og tilfredshet at de gjennom konsilet (hvor de fleste av deltagerne faktisk ikke var så *helt* unge!) fikk klarlagt at de ikke var på villspor, men at deres tanker deltes av selve Kirken, så snart denne i sin helhet var istand til å uttale seg i vår egen tid. Det må derfor betraktes som en ganske stor villfarelse dersom det er så at endel yngre katolikker mener at de eldre gjennom konsilet er revet ut av enslags passiv, konservativ dvaletilstand og nu bare med forfærdelse betrakter det nye og de unge. Adskillige eldre mennesker er nemlig også unge. Ungdom består ikke i antall år eller mangel på sådanne. Ungdom er sinnets åpenhet for alt som lever og beveger seg i tiden.

Imidlertid er det *en* ting som de unge ikke har: erfaring. Åpne øyne og åpent sinn sammen med iakttagelser og refleksjoner over iakttagelser gir en form for visdom som hjelper det noe tilårskomne menneske til bedre enn i de unge år å skjelne mellom uvesentlig og vesentlig —

der hvor de unge heller vil «heise en fane» og «storme frem under det nye banner».

Som G. M. meget riktig bemerker i sin siste artikkel er det troen som er det vesentligste, «ikke røkelsen, praktken, ikke kirkebyggene». Denne setningen kunne muligens kompletteres slik: «— og heller ikke alterets stilling, vendt mot eller fra menigheten». De eldre vil nok med lettelse, skulle en tro, kunne godta at dersom det virkelig skulle vise seg at den yngre generasjon av norske katolikker skulle foretrekke modernistiske bunkers for de gamle tradisjonelle kirkebyggningsformer her hjemme så bør jo slike nye kirkebygg være fremtidens soleklare løsen. Men en kan vel i denne forbindelse ikke unngå å nevne det gamle ord: «Smaken er forskjellig». Og smaken kan vel være så ymse uten at det har særlig meget med alder å gjøre. Her kunne muligens Kirkens i vår tid så sterkt betonedede prinsipp om at «legfolkets røst må bli hørt» anvendes. Meningsmålere, Gallup-undersøkelser er jo hyppig anvendt i vår tid. I samme åndedrett kan vel også settes et spørsmålstejn ved dette om hvorvidt alt som sies og skrives i det avsluttende konsils *kjølvaan* er så meget mer utslagsgivende for ungdom enn for de eldre årsklasser. Det for-

(Forts. side 252)

ALBERT J. RAULIN:

KIRKENS DOGMER OG MODERNE TENKNING

Det annet Vatikankonsil har hatt et pastoralt sikte og innledet Kirkens *aggiornamento* i dette perspektiv. Dette innebærer på lengre sikt en læremessig ajourføring i den betydning at forståelsen av Kirkens gamle dogmer i deres overleverte formulering bør prøves ut fra den moderne tenkning. Det må skje ikke bare av hensyn til undervisningen men også av trang til dypere sannhets-erkjennelse. Konsilet har ikke kunnet påta seg denne oppgave. Men den er presserende. Paven vet det like godt som noen annen. Derfor har han oppmuntret til sammenkallelse av en rekke eksperter for å se dogmet om arvesynden i lyset av de moderne eksegetiske og naturvidenskapelige landvinninger. Paven mottok

selv i audiens ekspertene den 11. juli og talte til dem, mange har tolket pavens tale som et konservativt innlegg.

For helt å forstå og vurdere situasjonen må man sammenholde de to opplysninger: pavens vilje til å sammenkalle disse eksperter som for fleres vedkommende er kjent for sine progressive meninger, og hans uvilje mot ethvert teologisk eventyr. Slik oppfatter Paul VI sitt embede: å oppmuntre til diskusjon uten et øyeblikk å komme i strid med Kirkens dogmatiske tradisjon.

Man har referert pavens tale som om han hadde fordømt den såkalte «polygenisme» (dvs. den hypotese som går ut på at overgangen fra dyr til menneske foregikk på forskjellige av hver-

andre uavhengige linjer). Dette er ikke riktig: paven tok avstand fra dem som påberoper seg polygenismen, eller også utviklingslæren, for å angripe Kirkens dogmatiske tradisjon. Han tok stilling til teologiske konklusjoner, ikke til videnskapelige hypoteser.

Blant deltagerne på dette møte merket man seg Ch. Moeller, som Paul VI har knyttet til kardinal Ottavianis stab for å danne motvekt, K. Rahner, den kjente tyske jesuitt, og P. Benoit, fra *Ecole biblique* i Jerusalem. Flere slike møter blir sikkert arrangert i fremtiden både for å utdype spørsmålet om arvesynden og ta opp den teologiske ajourføring på andre dogmatiske punkter.

VELLYKKET «TOTEN-KONSIL»

HENVENDELSE TIL NORDENS BISKOPER

Nordisk Katolsk Akademikerkongress — populært kalt «Toten-konsilet» — ble avholdt i første uke av august på Tranberg gård ved Gjøvik, og samlet ca. 50 deltagere fra Danmark, Finland, Norge og Sverige. Biskop *John W. Gran* åpnet kongressen og uttalte i sin tale glede over at de nordiske katolske akademikere hadde villet vie uken til en besinnelse over hva Vatikankonsilet bør bety for oss i Norden: «Virkeliggjørelsen av Konsilets beslutninger er en enorm oppgave, og ingen venter vel at en kongress i løpet av en uke skal makte om enn bare tilnærmedesvis å belyse alle de spørsmål som denne oppgaven reiser. Men uansett hvilket program man makter å gjennomføre, vil kongressen kunne bety et verdifullt skritt i den riktige retning. Bare det at man kommer sammen i et felles ønske om å ta inn over seg problemene, at man møtes i et forsøk på å

orientere seg mot et felles mål, er i seg selv en verdifull begynnelse.»

Blant de mange spørsmål som Konsilets virkeliggjørelse i en nordisk sammenheng reiser, var valgt ut 5 hovedtemaer som ble behandlet hver sin dag — først i foredrag, dernest i seminar og tilslutt i plenumsdiskusjon om kvelden. Den svenske benediktinerpater *Arne Rask* holdt innledningsforedrag om «Troens menneske», forfatterinnen *Gunnel Vallquist* talte om legmannens stilling i Kirken etter Konsilet, direktør *Harald Guldager*, Danmark, om samarbeids- og administrasjonsproblemer innenfor sogn, bispedømme og på det internordiske plan, pater *Lars Rooth SJ*, Sverige, om hvorvidt det er mulig og ønskelig å tilstrebe en spesifikt nordisk form for katolisisme, og forskningsstipendiat *Lars Roar Langslet* om vårt forhold til og mulige bidrag til nordisk kultur.

Deltagerne sluttet lojalt opp om den

arbeidslinje som var blitt valgt for uken, og kongressen kunne siste dag dokumentere at den ikke hadde innskrenket seg til å utveksle interessante synspunkter om de forskjellige temaer, idet man vedtok en lengre uttalelse med spesifiserte forslag til hvilke praktiske konsekvenser det kan være aktuelt å trekke i Norden av en del av Konsilets beslutninger.

Biskop *John E. Taylor*, Stockholm, besøkte kongressen og overbragte en hilsen fra Den Nordiske Bispekonferanse, som han er president for.

Observatør.

Den ortodokse kirke

Den ortodokse kirke i Hellas har innført en kirkelig høytidsdag til apostelen Peters ære, opplyser tidskriftet «Ekklesia». Festdagen blir for første gang feiret 28. august i år.

Mennesker i en storby — det er ofte ensomme mennesker, mennesker som ikke vet hvor de skal henvende seg i nøds- og konfliktsituasjoner. Stuttgarts katolikker forsøker å hjelpe slike personer med sitt Ruf und Rat-kontor.

«St. Olav» har fått denne lille reportasjen fra Løska L'Orange

TELEFON- HJELP I STORBYEN

I Stuttgart kan man ringe til «Ruf und Rat»-kontoret når som helst på døgnet og be om hjelp eller råd — og man kan bevare sin anonymitet. Nesten alltid følger etter den første telefonsamtale et besøk på kontoret hvor de blir tatt imot av pastor Benz, og overfor ham kan utøse sitt hjerte og komme med alle sine vanskeligheter. Fremdeles anonymt hvis de vil, — her føres ingen kartotek, her finnes ikke noe arkiv.

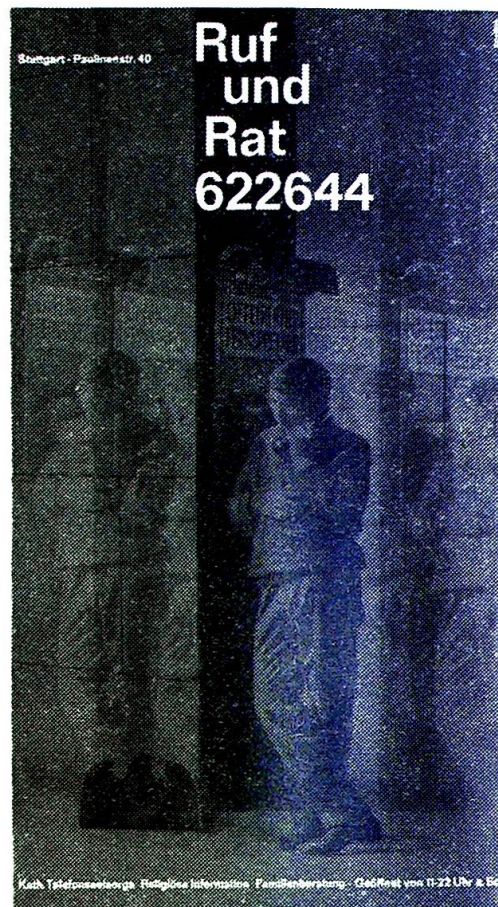
Hvordan er så dette kontoret som ledes av denne guttaktige mannen med det brede smilet og det rolige, engasjerte vesenet? Han som vanligvis opptrer i grå genser, samler på gamle stener, hvis hobby det er å spille gitar og piano, og som gjerne avløser pianisten på en restaurant en gang i blant. Som er en utpreget intellektuell, som bare aldri lar intellektet glimre på bekostning av følelse og oppriktighet overfor sine medmennesker. —

Det var hans biskop som ba ham opprette et slikt kontor, og det katolske bispesetet bærer da også alle utgifter, bortsett fra den støtte han får fra stat og kommune (ca. 1/5 av utgiftene) for den hjelp som gis til ungdom.

«Ruf und Rat» ligger sentralt til, innredningen er smakfull og holdt i behagelige farver. Det har 8 værelser — med kontor, hyggelige taleværelser, biblioteker og kapell. Pastor Benz har tre fast ansatte medarbeidere: Hans søster er altmuligmann — hun er hans husholderske, holder orden på kontoret, betjener sentralbordet, tar i mot alle og har et vennlig ord til alle. Så er det en psykolog, og en sosialarbeider som har ungdomsarbeide som spesialfelt.

Til kontoret er også knyttet medarbeidere som gir gratis konsultasjon og hjelp i den tid det er nødvendig, men som tar imot på sine egne kontorer: 4 leger, 4 psykiatere og psykoterapeuter, 4 jurister og 2 skatte- og finanseksperter. 30 andre medhjelpere kan tilkalles til hjelp i hjemmene, til barnepass, til telefonvakt eller til annen praktisk hjelp når situasjonen krever det.

Kontoret har et gjennomsnitt av 50 telefonhenvendelser daglig, og 3—4 hver natt. Og ingen får følelsen av å kom-

me til en travelt opptatt prest, — alle kan prate rolig ut — det være natt eller dag.

Hva er så hovedproblemene? Først og fremst er det ekteskapsproblemer (ca. 40%). Deretter kommer religiøse problemer (ca. 20%), og hva man her kaller oppdragelses- eller generasjonsproblemer, altså ungdomsproblemer (ca. 20%). — Og her går grensene mellom hva som er ekteskapsproblemer og hva som er «oppdragelsesproblemer» ofte over i hverandre! Så har man kjærlighets- og kontaktproblemer, vanskeligheter i yrkeslivet, materiell nød osv., og til slutt de som er kommet så langt at det er snakk om nevrotisk sykdom, hvor psykolog og psykiatrisk hjelp er nødvendig.

PR. TELEFON

Og så lar jeg pastor Benz komme til orde om sine tanker og sitt syn på sjelesorg via telefonkontakt:

«Kirkens menn har etter krigen spurt seg selv hvorfor ikke noen av de mange fortvilede mennesker først vender seg til Kirken for å få råd og hjelp, før de i sin ytterste nød tar sitt eget liv? Bare sjelden er det en som tar dette skritt, enda Kirken jo nettopp er der for alle nødstedtes skyld. Kirken kaller seg jo «tegnet på Guds kjærlighet i denne verden».

Som svar på dette spørsmål fant man først og fremst to grunner: På den ene side mangler disse fortvilede ofte ganske enkelt mot og kraft til ennå å håpe på hjelp fra noe sted. På den annen side virker Kirken for mange mennesker altfor byråkratisk, embedsmessig og institusjonell, altfor doktrinær, moraliserende og legalistisk til at de har full fortrolighet til den.

Hva som altså trengtes var gode, forståelsesfulle, bro-

(Forts. side 254)

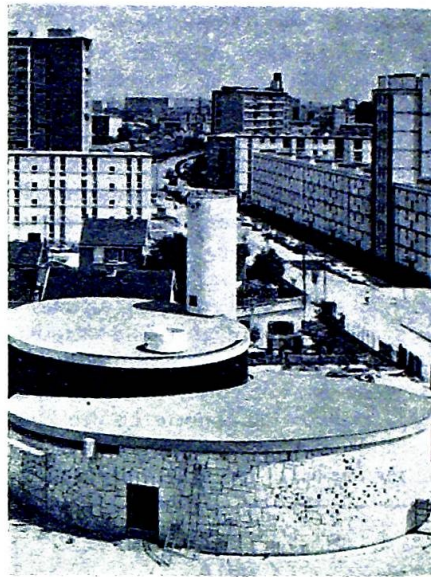
BJØRN HØJBO:

SØNDAGSBUDET

Kirken har for lenge siden innført en bestemmelse om at man på alle festdager og søndager skal høy tidelig holde dagen ved å overvære messen. Dette er vårt søndagsbud. Nå kan vi spørre, hva innebærer dette?

I Kirken møtes de kristne for sammen, i «kirke» — «forsamling» å feire Kristi oppstandelse og takke Gud for det nye liv som er brutt inn over menneskeheten. Denne takksigelse er det egentlige i den kristne gudsdyrkelse.

Men herav følger også at man ikke bare kan komme når man har lyst og føler seg opplagt til å dyrke Gud. Man kommer når det er samling, ekklesia, kirke. Dette er naturligvis på en bestemt tid, man er jo ikke hele døgnet i kirkebygningen hvor det heller ikke foregår en nonstopforestilling som ikke engasjerer de tilstedeværende, men noe som man må bidra til med sin person. Forøvrig er det pussig at man kan anlegge det ytterst personlige synspunkt vi ofte møter når det gjelder søndagsplikten på andre områder. Hvis man sier: «Men når jeg nå har mer lyst til å gå i kirken onsdag?» Man går da i Det kongelige Teater når det er en forestilling og ikke når man har lyst til å sitte i bygningen og tenke på fru Thalia. «Jeg har det aller best når jeg er alene i kirken.» Ja, men hvis jeg er medlem av en forening, møter jeg opp når det er møte og jeg skal yde en innsats. Det behøver slett

ikke være på et tidspunkt som passer meg. Og endelig sitter man ikke i kirken for sin egen oppbyggelses skyld — man er i selskap med Guds barn, og som i alminnelige selskaper har man plikt til å sørge for at ens medmennesker har det godt. Man skal slett ikke lukke seg ute fra fellesskapet og bare tenke på seg selv og sine egne problemer — man skal tenke på helheten og gjøre sitt til at selskapet går.

Kunne Kirken så ikke oppheve kirkebudet? Jo, det kan den godt, men

det ville ikke befri oss fra plikten til å gå i kirke, til å komme sammen med andre kristne for sammen å takke for Kristi oppstandelse og be for verden. Man kan godt oppheve trafikkreglene, men derfor kan man ikke ferdes til fare og besvær for sin neste. Man må heller ikke myrde i land hvor det ikke er en straffelov.

Ikke å møte i kirken om søndagen er å svikte sitt kall som kristen. Men å svikte sitt kall som kristen er å svikte Guds kall og å avspore sitt liv. Det er å engasjere seg i synden fordi man tar avstand fra menneskeheten og det fellesskap som Gud vil at vi skal ha med den i og ved Ham. Det er å engasjere seg i synden til døden, dvs. å skille seg fra Gud, ved å nekte å være i fellesskap med sine medmennesker.

Det praktiske spørsmål som vi stiller hverandre er følgende: Hvordan kan vi gjøre søndagen så festlig som mulig i kirke og hjem? Skal vi alltid holde fast ved de former for ord og musikk som vi har fått overlevert fra de tidligere slekter og som de syntes var betydelig festligere enn vi synes i dag? Eller skal vi lave noe annet som vekker glede hos oss på samme måte som barokk musikk, klassisk diktning og orgelmusikk og kirkeinventar, og geistlig drakt gjorde på dem? Er alt dette for oss virkelig en ramme om oppstandelsesgleden? For det er jo denne glede vi er satt til å forkynde og utbre.

Motu proprio

Pave Paul VI sendte 12. august ut et motu proprio om iverksettelsen av Konsilets dekretter om biskopene, prestene, ordenssamfunnene og misjonsarbeidet.

Noen av hovedpunktene i pavens erklæring er disse:

Det skal dannes et styre med 24 medlemmer fra misjonsfeltene som skal ha ledelsen av arbeidet, bare underlagt pavens vetorett. «New York Times» sier i sin omtale at det er første gang i moderne tid at Kirken tar i bruk en internasjonal ledergruppe og gir den autoritet over den romerske kongregasjon, i dette tilfelle Propaganda Fide.

Paven gir instruksjer til biskopene om å opprette rådgivende organer av prester i sine bispedømmer og anbefaler også sterkt at det settes opp andre rådgivende grupper av både prester, leg- og ordensfolk som kan gi råd i saker som ikke er rent kirkelige.

Erklæringen oppfordrer også biskoper og prester til å be om å få trekke seg tilbake før 75 års alderen med forsikring om at det vil bli sørget for deres materielle behov. «New York Times» sier at det ikke er klart fra pavens tekst om denne oppfordring også gjelder den romerske kuries kardinaler.

Fire vakre postkort:

1. Madonna fra Enebakk kirke, ca. 1250. Nytt opplag 1966.
2. Krusifiks fra Romedal kirke, ca. 1250.
3. St. Olav fra Tanum kirke. 1250—1300.
4. St. Halvard fra Botne kirke. 1300—1350.

Kr. 0,55 pr. stk.

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1.
Tlf. 42 31 70. (Åpent til kl. 16.)

telles at en amerikansk biskop nylig om noen av disse «kjølvanfenomener» uttalte: «Pope John opened the windows to let in fresh air. A number of queer birds flew in». Han nevnte visstnok ikke noe om hvilken årsklasse disse «queer birds» tilhørte. En ting bør imidlertid være klart for alle: Enda er det for tidlig virkelig å tale om konsilets betydning og rekkevidde av de beslutninger som der er fattet. Selv er vi nu i en, kanskje noe forvirret, overgangstilstand. Visse motsetninger, visse meningsforskjelligheter, en viss knirken i et gammelt maskineri som skal moderniseres kan selvsagt forekomme, ikke minst i en lokal andedam. Men å ville hevde at dette fenomen er en brytning mellom aldersgrupper og av dypergående art er rett og slett tøv. De meninger som finnes er stort sett individuelle, uansett alder. Men betydningen av konsilet vil bare senere slekter, ikke vi, kunne ha et klart, historisk nøkternt og korrekt bilde av.

I virkeligheten er ikke noe fundamentalt skjedd ved konsilet som kan eller bør forurolige noen samvittighet, ung eller gammel. Og som katolikker kommer vi ikke utenom at selve vår katolske trosbevissthet forutsetter den evangelisk åpenbarte sannhet at Kirken er *semper eadem* — alltid den samme. På Jesu ord til Peter: «Du er klippen og på denne klippe vil jeg bygge min kirke og helvedes porter skal ikke overvelde den» er det at katolsk tro hviler og bygges. Er dette klart kan sagtens såvel de unge av år som de unge av sinn enes om at «Kirken må stille det gamle budskap inn i en ny tid uten å la seg forstene i gamle former». Men burde vi ikke så også være enige om en annen setning? Den kunne formes slik: «Vi bør ikke legge så meget vekt på nye former at disse i vår egen tid og senere blir en hindring». Begge setninger er like sanne. Men nye er de ikke. De er like sanne og gamle som Kirken selv. At Kirken nu, som så ofte før, kan «reformere» seg selv, er i virkeligheten den beste bekreftelse på de ovenfor siterte Jesu egne ord. Derfor bør ikke noen, i overdreven iver, gå lengre enn Kirken selv har ment og villet.

*

To andre setninger fristes også til en kommentar. De lyder: «Kanskje den beste

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. september: Medlemmene tar del i aftenmessen i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet. Mgr. Gorissen vil kåsere over emnet:

Reise til Det hellige land.

Alle katolske damer er velkomne.

forkynnelse i dag er handling, kristendom i praksis». Og: «— skal Kirken føre korstog i dag, må den gjøre det i gjer-ning».

Det har alltid vært slik at Kirken, i betydningen «Guds folk», altså enhver av oss enkeltvis og sammenlagt, har hatt som kall og oppgaver å prøve å leve sin kristendom etter Jesu egne ord: «Ikke enhver som sier til meg: Herre, Herre, skal gå inn i himmelriket. Men den som gjør min fars vilje, som er i himmelen, han skal gå inn i himmelriket». Men — siden det nettopp er denne side av kristendommen som synes å ha trengt dypest, rent praktisk inn, selv i vårt sekulariserte velferdssamfunns menneskebevissthet, bør vi forstå at Kirken, og da i betydningen selve Jesu egen kirke her på jord, har en langt viktigere oppgave. Den rummes i noen andre Jesu-ord, den siste «dagsbefaling» han ga til sine apostler: «Gå derfor ut og lær alle folk, idet dere døver dem i Faderens og Sønnens og den Hellige ånds navn, og lær dem å holde at det jeg har befalt dere». I all vår opptatt-

het med tidens sosiale problemer, krig, atombombe og alt det annet som trykker på våre sinn og som vi så gjerne ville løse for å skape en lykkeligere tilværelse for alle her på jord, skal vi ikke glemme at det å bringe budskapet om og fra Jesus Kristus, budskapet om synd, tilgivelse, nåde og frelse ved Ham, allikevel er det største. Selvsagt, forkynnelse art, metode, kan diskuteres. Men for den katolske kirke har alltid forkynnelsen vært og må nødvendigvis alltid være *undervisning*. Og det sentrale i denne undervisning er å bringe budskapet om menneskesjelens evighetsverdi og sjelens frelse ved Jesu kjærlighetsoffer på Golgata — og alt hva derav følger — til de enkelte menneskers kunnskap og erkjennelse. Derfor må vi ikke som katolikker, for annen gang i historien innrette oss slik at vi — riktig nok uberettiget — blir beskylt for en

CARITAS

Oslo Bispedømmes socialarbeide.

Mange i bispedømmet trenger hjelp, råd og veiledning.

Støtt trosfeller i nød!

Send din gave til

CARITAS OSLO

Fagerborggt. 17, Oslo 3, tlf. 69 30 15
Postgiro 2020 88 Bankgiro 40/42.696

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Enerhauggt. 4

Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSKE
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

FYRING SOLJE

brukes av

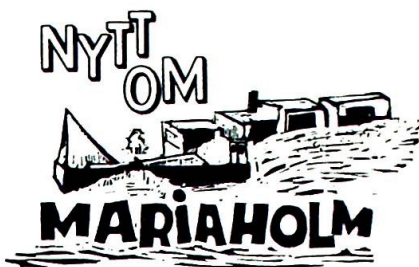
St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethstrænes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusstrænes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Hønefoss
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

overdreven og ikke kristen tro på enslags «gjerningshellighet». For det har aldri vært sant, hva Bjørnson engang hevdet, at «verden frelses ved gode gjerninger». For den enkelte — og dermed for alle — er, tross alle påtrengende og internasjonale problemer, frelsen ved Jesu soning det mest vitale spørsmål. Kirken lærer da også, og med full rett, at den største tjeneste vi kan gjøre vår neste er å hjelpe ham til å frelse sin sjel. Og nettopp i vår tid står den katolske kirke, ikke minst på grunn av den selvransakelse som konsilet ga uttrykk for, mer enn noensinne og mer enn noen annen, så sterkt rustet til å yte nettopp *denne* hjelp, til menneskene. De gamle ord, Jesu egne ord, har alltid sin gyldighet: «Hva gagnar det mennesket om han vinner den hele verden, men tar skade på sin sjel?» Når disse ord blir husket vil alt annet få de rette dimensjoner.

* Verdensrådet i Metodistkirken åpnet sitt møte i London i august med en oppfordring fra rådets president, biskop Corson, om fortsatt å arbeide målbevisst og omhyggelig i retning av en universell kirke. Hans appell ble besvart av kardinal Heenan som var til stede. Kardinalen sa bl. a.: Kristen enhet er noe som angår oss alle, de eneste seriøse partnere i disse bestrebelsene er ikke bare den romersk-katolske kirke, de ortodokse og Church of England. Vi er også ivrige etter å få istand forhandlinger om metodistene og baptistene.

Som leserne vil være kjent med — bl. a. fra «St. Olav»s spalter — har Oslo Katolske Bispedømme nå fått byggetilatelase til legmannssenteret Mariaholm. Vi har gleden av å kunne si: Nå er det i gang, spaden er satt i jorden!

Når vi snakker om spade, er det i grunnen symbolsk ment. I virkeligheten er det nok et adskillig større maskineri som er satt i sving i det nye «katolske hjørne» ved Øyeren. Moderne driftsmidler og moderne tempo er satt inn for at vi hurtigst mulig skal få reist det legmannssenteret vi så sårt trenger.

De som sitter mer eller mindre midt oppe i det, blir lett grepet av begeistring over det som skal skje, og man har lett for å bli ordrik i beskrivelse av landskap, idyll, skolerom, innkvartering, moderne kjøkken osv. La oss her bare hengi oss til en liten refleksjon over en bit arkitektbeskrivelse av kapellet som skal bygges:

«Kapellet er tenkt lagt som anleggets naturlige sentrum idet terrenget faller ned mot en liten knatt før det faller bratt ned mot Øyeren. På denne lille

knatten legges kapellet med en rolig hovedform og et kneisende oppbygg over koret. Mot vannet åpnes koret. Ellers er det ikke noen sidelys i kirkeskipet. Men i taket langs ytterveggene settes inn et smalt overlys for å gi godt og merkerende lys. Vi tror at terrengets spesielle formasjon i sammenheng med de andre byggenes plassering vil gi kapellet en helt dominerende og naturlig samlende funksjon i anlegget.»

Og det tror sannelig vi også. Vi ser det hele for vårt indre øye, litt uskarpt kanskje, ikke særlig bygningsteknisk korrekt i detaljene, men realistisk nok i sitt innhold: Vi er i ferd med å få et legmannssenter, et sted for vår ungdom, et «katolsk hjørne» til retretter og mange andre arrangementer. Det er en gammel drøm som har fått faste konturer, det er i ferd med å *skje*. Vi skal alle ta del i det som skjer, fra denne spalte skal vi følge reisingen av Mariaholm, spadetak for spadetak. Nå er vi i gang.

H. M.

Jugoslavia

Et oppsving for det religiøse liv merkes i Jugoslavia. I 1965 ble ikke mindre enn 320 kirker, klostre og moskeer restaurert, og det finnes i dag omkring 14 000 av disse i landet. Av disse tilhører over 6900 den romersk-katolske kirke.

STAVANGER		
MØBELHUSET A/S Blindes utsalg	MOES AKTIETRYKKERI Stavanger	Stavanger Likkistefabrikk & Begravelsesbyrå Jacob O. Krefthing, If. 20 433 Magnus Madsen » 27 194
Sengeutstyr og Hvitevarer Norem Baade's	TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 000 - Stavanger	Frue Meieri STAVANGER
GULLKANT kaffe fra FRED. HANSEN	HELGE HELGESEN Slakterforretning Pedersgt. 7 Tlf. 22 919	OLA's DAMPAKERI
JOHAN FOSSE Musikkforretning STAVANGER	STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy	LARS FOSS Møbelforretning STAVANGER

derlige mennesker og et så enkelt som mulig kontaktmiddel til dem. I England kalte de som var beredt til å yte en slik hjelp seg for «Samaritanere», og telefonen ble benyttet som det letteste kontaktmiddel: den er lett å finne frem til, og den lar anroperen bevare sin anonymitet. I Tyskland arbeidet lignende grupper under navnet «Telefonsjelsorg» eller «Nødrops».

Imidlertid er det ikke lenger bare de som står i fare for å begå selvmord som ber om råd eller hjelp via telefonen. Kretsen er blitt langt større — det kan være alle slags former for problemer og nød, og også behov for saklig informasjon. Et par gode og hjelpeberedte mennesker alene er da naturligvis ikke lenger nok. Man trenger hjelp av prester, psykologer, psykiatere og psykoterapeuter, jurister, leger og sosialarbeidere. Man trenger altså en stor krets av hjelpere.

Den menneskelige nød er naturligvis ikke et moderne fenomen. Ny er bare formen for nød. Den har forskjøvet seg mer over til det sjelelige området; til *ensomheten* i storbyenes menneskemasse, med tap av et fast holdepunkt som kan by på målestokk og orientering i tilværelsen. Derav kommer ofte denne hjelpeløsheten og rådløsheten i krisesituasjoner. Den fortrenkte skyldfølelse som følge av mangel på tro kan fremkalle nevrotiske forstyrrelser. Og på den annen side har man en falsk form for religiøsitet som består av et fanatisk og bokstavelig lovsloveri, som fører til frykt og ubarmhjertighet mot andre. Disse former for nød ytrer seg oftest i en udefinerbar og derfor snikende angst, som kan ødelegge mennesket som en åndelig kreftsvulst.

Etter min mening gjelder det å se Jesus Kristus i alle disse lidende: Den lidende Jesus Kristus som ber om hjelpende kjærlighet. Og så paradoksalt det enn kan lyde: Kristus vil komme disse lidende mennesker i møte — og

nettopp gjennom oss. Der hvor et menneske kommer andre mennesker i møte som en bror, der er Kristus levende, der er den eneste helbredelse, — kjærligheten, sier pastor Benz.

Jeg er kommet til den overbevisning at alle problemer og all nød til syvende og sist er spørsmål om kjærlighet: Hunger etter kjærlighet, tilbakeholdt kjærlighet, forrådt kjærlighet, skuffet kjærlighet, liten eller helt manglende evne til kjærlighet. Psykologer og psykoterapeuter kan nok oppspore begynnelse og grunner for den sjelelige forstyrrelse og legge veien fri til helbredelse, — men virkelig helbrede kan bare selve kjærligheten . . .»

Kirkens finanser

Ifølge «Catholic Herald» kom et medlem av den hollandske nasjonalforsamling, dr. Marga Klompé med et skarpt angrep på hemmeligholdelsen av opplysninger om Kirkens finanser på et møte av representanter for 40 internasjonale katolske organisasjoner i nærheten av London nylig. Dr. Klompé oppfordret organisasjonene til å be Rom om en «reorganisering av Kirkens finansielle administrasjon».

De organisasjonene som var representert på konferansen har tilsammen omkring 60 millioner medlemmer.

Rasestriden

Dr. Martin Luther King kom i en tale til delegerte ved Kirkens Verdensråds store møte i Geneve med et kraftig angrep på de kristne kirkers svikt i rasespørsmålet og deres «kalde likegyldighet» når det gjelder den hvite rases dominerende stilling overfor andre raser.

<p>KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER</p>	<p>Norske Fina ^{A/S} Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG » 12 371</p>	<p>C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD</p>
<p>KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190</p>	<p>Byens spesialforretning Olsson TAPÉT OG GULVBELEGG Agentgt. 2 - Tlf. 17 080</p>	<p><i>Andr. Panne &</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945</p>
	<p>EDVARSDEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad</p>	<p>ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad</p>
<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840</p>		

En takk til Karl Hafstad

Efter å ha redigert «Vår Kirke» i ni år har pastor Karl Hafstad reist fra landet for å ha sin gjerning innen lutherske menigheter i Brasil. Biskop Alex Johnson har skrevet noen linjer om Hafstad som vi tillater oss å gjengi litt av:

«Det første — og det beste — som må

sies om Hafstads nårige redaksjonstid er at han på en utmerket måte løftet arven etter sin forgjenger. Bladet har stort sett hatt det samme preg. Det vil bl. a. si at redaktøren har møtt de samme innvendinger som tidligere: Her har vært for lite oppbyggelig stoff, for meget vanskelig stoff og for meget utenlandsreportasje. Storparten av «Vår Kirke» lesere er ikke enig i disse innvendinger. Oppbyggelse er noe annet og mer enn å røre følelsene, vi er glad over at i hvert fall ett kristelig blad i vårt land stiller visse intellektuelle krav, og vi er takknemlige for at vinduet ut til andre kirkesamfunn alltid holdes blankpusset.

Men selvsagt hadde den nye redaktør sin egen stil. Bladet har i disse ni år vært preget av et meget *smertefullt smil*, med like vekt på begge ord.»

«Den som mener det redelig med sitt Gudsforhold, ser snart at bønne ikke bare er et uttrykk for vårt indre, som realiserer seg av seg selv, men også — og i første rekke en tjeneste som skal utføres i troskap og lydighet.»

(Fra «Bønnens forskole»
av Romano Guardini.)

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvg. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent hverdager
kl. 10.30—14.30,
17—20.

Lordag kl. 10—12.30.

BERGEN

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

T. Beyer
BOK-OG PAPIRHANDEL AKSJESELSKAP

Strangt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

Eches Fødehandel

NYGÅRDSGT. 19

Se vårt
utvalg i
RAMMER

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

Johan H.
BENZON
AS

En gros - Telefon 10 106

FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

MØHLENPRIS BAKERI

S. Aakre

Tlf. 11 616

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

FORSIKRINGS-
SELSKAPET
VERTA

STIFTET 1880

SAMMENSLUTTET MED

ÆOLUS OG *Bergens Brand*

SVERRE W MONSEN S

MANUFATURVARER - SENGEUTSTYR

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

Joh. Weydahl A/s

Oslo - Centralb. 68 18 07

**KAFFE
og
HERMETIKK
en gros**

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2, Oslo

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

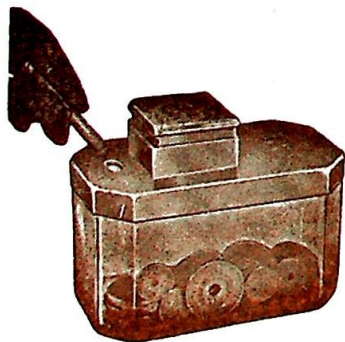
Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

**BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE**

**Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90